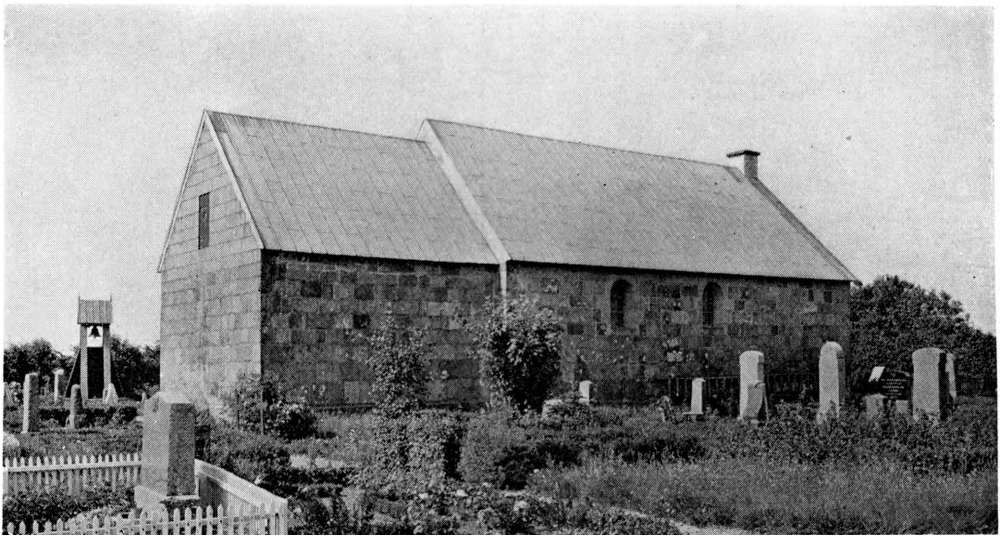

H. M. 1936

Fig. 1. Sønder-Draaby. Ydre, set fra Nordøst.

SØNDER-DRAABY KIRKE

MORSØ NØRRE-HERRED

Kirken, der efter Reformationen har været *Anneks* først til Flade[1] og siden 1885 til Alsted, blev ved kgl. Skøde af 9. Maj 1699 med Kaldsret overdraget Karen Rurchardt[2], Rroderdatter og Myndling til Kancelliraad Jørgen Burchardt, der havde en større Fordring paa Kronen. Den ejedes siden af private, indtil den overgik til Selveje 1. Juli 1916.

Kirken ligger midt i den spredte Bebyggelse, kun o. 150 m fra Draaby Vig. Kirkegaardens Kampestensdiger, der er bevaret paa de tre Sider, danner i Sydøst Terrasse for Faldet ned mod Strandengene. En Indkørsel i Sydvest har nye Cementpiller; en af Kirkens romanske Portaler er opstillet som Indgang i Vest.

Bygningen bestaar af romansk Kor og Skib samt moderne Vaabenhus. Orienteringen har stærk sydlig Afvigelse.

Den romanske *Granitkvaderbygning,* Kor og Skib, har Skraakantsokkel, men ellers næsten ingen oprindelige Detailler. De romanske Vinduer er forsvundne ved Omsætning; alene Korets Nordvindue er kendeligt som Vægniche[3]. I Skibet, hvis Murhøjde over Sokkelen er o. 3,50 m, ses Norddøren som retvinklet Vægniche; i det ydre markeres den ved Brud i Sokkelen og ved et Par af Østkarmens Kvadre. Den som Kirkegaardsportal anvendte Syddør har over en nu kun 84 cm bred Aabning en Kilestensbue (Spændvidde 93 cm), hvis Kragsten har ikke omløbende Skraakantprofiler (Fig. 3).

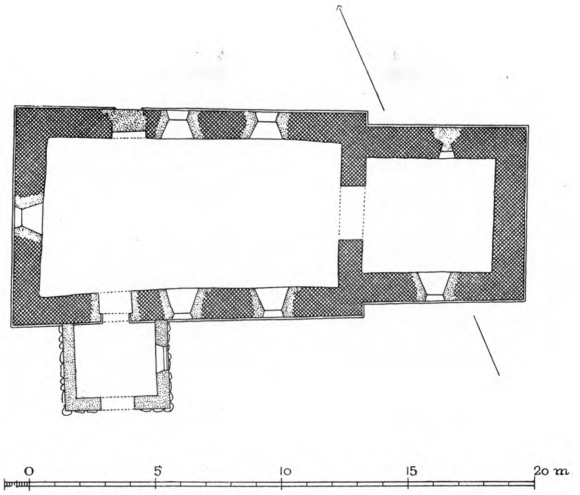

Fig. 2. S.-Draaby. Plan. 1:300. Maalt af C. G. Schultz 1939.

I det *Indre* har Korbuen svære Kragsten, hvis Rundstavprofil (S. 915, Fig. 13—14), der ledsages af Riller, er omløbende mod Vest. Midt paa den søndres Langside er der over Profilen hugget en lodret Lilje med fordybede Konturlinjer. Det nu meget for brede Bueslag er omsat.

Tilføjelser og Ændringer. *Vaabenhuset* foran Syddøren, af smaa Mursten, fra 1923 (Arkitekt Hother Paludan), har afløst et ældre, muret Vaabenhus fra Midten af 1800'erne. 1693 (Rgsk.) og 1803[4] var Vaabenhuset af Bindingsværk. Klokken hænger i en tømret, fritstaaende *Stabel* Syd for Kirken (1935, Arkitekt Jens Foged). Dens Forgænger, der ligeledes var af Tømmer, stod op ad Vestgavlen; 1803 havde Kirken †Klanghus af Eg, dækket med Fjæl[4].

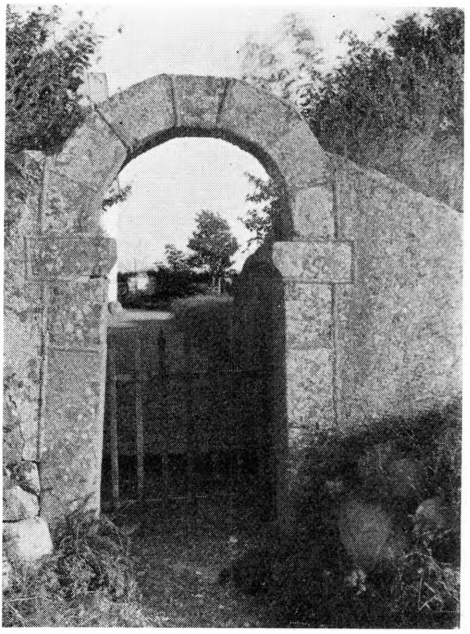
Kirken præges af en 1923 foretagen Hovedistandsættelse (Arkitekt Hother Paludan), ved hvilken den fik sine nuværende ny-romanske Vinduer, ny Sydportal i Smag med den udflyttede, gamle samt nye Tagværker og -gavle. De omsatte Mure[5] staar overalt med blanke Kvadre, kun Vaabenhuset er kalket. Tagene er blytækte. I det Indre er der Bjælkelofter.

INVENTAR

Alterbordet er af moderne Panelværk. Den 140 cm lange Dækplade fra det oprindelige †*Alterbord,* af Granit og med cementfyldt *Helgengrav,* ligger foran Vaabenhusdøren.

†*Alterklæde.* Et gammelt, grønt Omhæng til Alteret nævnes 1697 (Rgsk.).

Altertavle (Fig. 6) fra o. 1640, i Renaissance, meget konservativt komponeret og sikkert af Niels Snedker i Selde (Salling). De fire Storsøjler, der har korintiske Kapitæler og Prydbælter med vekslende Ringe af flade Bosser og Dia-

E. Horskjær 1939

Fig. 3. S.-Draaby. Kirkegaardsportal (S. 1006).

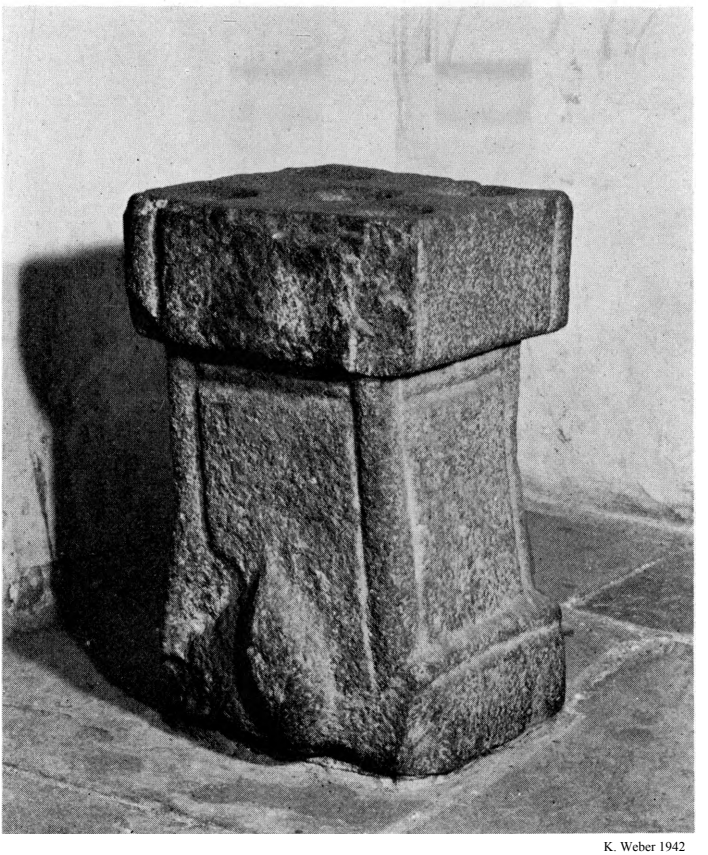

H. M. 1936

Fig. 4. S.-Draaby. Font. (S. 1009).

mantkvadre, deler Storstykket i et bredt Midtfelt og smallere Sidefelter, alle tre i Lister med Karnistænder. Paa Postamentfremspringene Vrængemasker, af hvilke de to midterste er nye og maaske erstatter Løvehoveder, paa de to midterste Frisefremspring oprindelige Englehoveder. Over den æggestav-prydede Storgesims er Topstykket noget bredere end Storstykkets Midtfelt; det flankeres af toskanske Søjler, hvorover Englehoveder, og krones af en Trekantgavl. Storvingerne er nye, af Topvingerne er kun de nedre, volut-kantede Partier oprindelige. Tavlen, der var egetræsmalet, istandsattes 1904[6]. De manglende Vinger rekonstrueredes i Smag med den beslægtede Altertavle i Rakkeby (S. 829), og den oprindelige, landligt brogede Staffering fremdroges. Samtidig med denne er Malerier i Storstykkets Midtfelt og i Topfeltet, Kors-fæstelsen og Opstandelsen, af samme Mester som Solbjærg (S. 970) og Bjærgby (S. 995), der er stafferet af P. R. M. Oprindelige er ogsaa Tavlens Bibelsprog, gyldne paa sort Bund, i Postamentets Midtfelt (Joh. 3, 16), i Storstykkets Sidefelter (Nadverordene) og i Frisens Midtfelt (Es. 53, 5), hvide paa blaa Bund i de yderste Felter af Frise (Matth. 4, 17 og Mark. 1, 15) og Postament, hvor mod Syd læses Joh. 3, 19 og mod Nord: »Anno 1641 lod Jens Jenssen oc Jens Nielssen Kierckr [!] Verge den(n)e Altertaffle staffere Gud til Ere Kiercken til en Beprydelse«.

Altersølv. Alterkalk fra Midten af 1800'erne, 13 cm høj. Den lave Fod er stemplet MG, det vistnok noget ældre Bæger er uden Stempler. Den glatte

K. Weber 1942

Fig. 5. Sønder-Draaby. Romansk *Granitlampe (S. 1009).

Disk, maaske fra 1700'erne, 11,2 cm i Tvm., har under Randen Mestermærke: S i Kartoucheskjold.

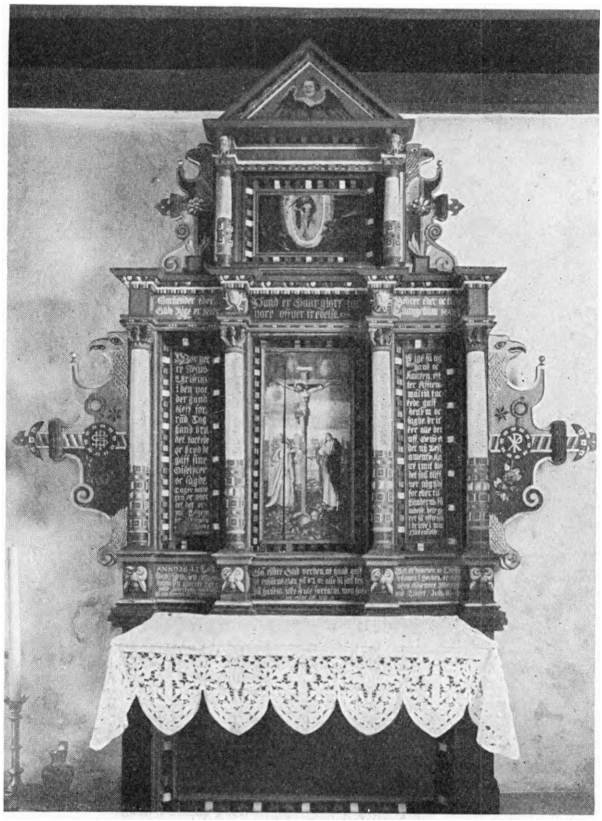
Alterstagerne er moderne. Et Par †*Alterstager* af Træ nævnes 1697 (Rgsk.).

* *Kirkelampe* (Fig. 5)[7], romansk, af Granit, o. 52 cm høj. Den kvadratiske Overdel, med Rundstavhjørner, har fem kredsrunde, konisk fordybede Olieskaale (Tvm. o. 8—9,5 cm, Dybde o. 5—8). Den firkantede, noget smallere og svagt koniske Fod, der kantes af Rundstave, er ret uregelmæssig nedadtil; paa den ene Side har den et mandelformet Fremspring. Nu i Nationalmuseet.

Font (Fig. 4), senromansk, et gotlandsk Eksportarbejde af rød Hoburgmarmor og rundbuet Bægerbladstype[8]; Kummen er o. 78 cm i Tværmaal. Foden, af to Sten, er stejlt indadsvajet over den lodrette Standkant og afsluttes foroven af en Rundstav.

Fad, moderne, af Kobber.

Prædikestol (Fig. 7) i Ung-Renaissance med malet Aarstal 1586, opsat 1590. En vandret gennemløbende Profilliste deler dens fire Fag i Storfelter forneden

V. H. 1936

Fig. 6. Sønder-Draaby. Altertavle (S. 1007).

og Frisefelter foroven; der har aldrig været Postamentfelter. Storfelterne, der adskilles af hjørnebøjede Fyldingslisener med simple, langstilkede Akantusmontanter, har Arkader med riflede Pilastre, smaa Listekapitæler og bladtungede Bueslag; i Buevinklerne ses Englehoveder. Over Profillisten er der i Hjørnefelterne naive Hoveder, een Mand og to Kvinder med nøgne Buster, i Frisefeltet nærmest Opgangen en konkav Roset støttet af to nøgne Skikkelser og derunder to Dyrehoveder, mens de øvrige Frisefelter, der er ens, har indcirklet Englehoved omgivet af S-formede Volutter og Akantusblade. Ny Bærestolpe og Opgang. Stolens oprindelige Staffering er fremdraget og istandsat 1904[6]. Storfelterne har Adelsvaabener og Indskrifter, fra Opgangen: 1) Rosenkrantz, foroven I H S, forneden med Fraktur »Vinzentz Rosenkrantz«, 2) Lykke mellem I H S og, ligeledes med Fraktur, »Anno 1590 lod Frue Maren Lycki till Skaregaardt thenne Predickstuol opsette«, 3) øverst Frederik 2.'s kronede Navnetræk flankeret af I H S, derunder, med Versaler, Ezekiel 33, 11: »Saa sandelig som jeg leffver siger den Herre Herre: Ieg haffver ingen Behagelighedt til den Wgudeligs Död, men at den Wgudelig omvender sig fraa sit

V. H. 1936

Fig. 7. Sønder-Draaby. Prædikestol, malet 1586 (S. 1009).

Viesenn og leffver. Anno 1586«, 4) foroven som foregaaende, derunder med Versaler Mark. 1, 18 og Luk. 10, 20: »Tiden er fuldkommen og Guds Ricfe [!] er nisre[!] bedeer[!] eder oc troer Evangelium — Gleeder eder at eders Naffn er schreffn i Himmelen«. Vaabener og Indskrifter i Felt 1 og 2 dækker over Bibelsprog, samtidige med dem i 3 og 4. Skriften staar hvid paa sort Bund; de med Guld, sort, hvidt og rødt stafferede Lister og de i lyse Farver holdte Snitværksdele kontrasterer ejendommeligt med de mørke Skriftfelter og Hjørnefelternes sivgrønne Akantusblade paa sort Bund.

Præstestol, Stader, Pulpitur, Blok, Præsterække-Tavle samt *Lysekroner* er nye.

Klokke. »Støbt af B. S. Løw i Kiöbenhavn 1867 Gud til Ære og Kirken til Pryd«. Tvm. 68 cm.

GRAVMINDER

†Gravsten. 1873 laa der ifølge M.-Petersen paa Kirkegaarden en o. 157 cm lang Granitsten med nogle Bomærker indristede paa Overfladen.

KILDER OG HENVISNINGER

Regnskaber 1686—98, div. Aar, Kirkebog 1688—1806 (LA. Viborg). — Museumsindberetninger af J. Magnus-Petersen 1873, C. A. Jensen og Erik Bayer 1904 (Altertavle og Prædikestol), C. A. Jensen, E. Moltke og E. Horskjær 1939.

F. Uldall: Optegnelser om de danske Landsbykirker III. 1883. S. 50—51 (NM). — Maaleblade af Hother Paludan i Anledning af Istandsættelsen 1923 (NM).

[1] Trap. 4. Udg. V, 477. [2] »Dog nyder hun for sin Person ikke Jus patronatus eller vocandi, men hvis hun sælger Tienderne til andre, da medfølger Jus patronatus et vocandi, hvis de købende efter Loven kan være berettigede dertil«. Kronens Skøder III, 281. [3] 1883 var det endnu bevaret udvendig (Uldall). En nu forsvunden Vinduesoverligger laa 1873 som Tærskelsten ved Vaabenhuset (M.-Petersen). [4] Kirkesyn 1803. [5] 1690 fik Godske Murmester 10 Slettedaler for et Stykke Mur omkring Kirkedøren fra Taget til Grunden at reparere og 38 hugne Sten at nedtage og igen indsætte (Rgsk.). En Del af Sydmuren blev omsat 1915 (Trap, 4. Udg. V, 477). [6] Af Maler Erik Bayer. [7] Sml. Henry Petersen: Vievandskar og Kirkelamper, i Aarb. f. nord. Oldkynd. 1888. S. 106. [8] M. Mackeprang: Danmarks middelalderlige Døbefonte S. 384.

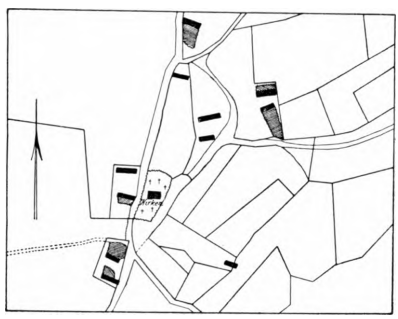

Fig. 8. Sønder-Draaby 1798.